

קהילת כינור דוד

העברת ספר תורה בעזרת נשים דף מקורות לשיעור בקהילת כינור דוד

1. ברכות דף כ"ב ע"א

... תניא, ר' יהודה בן בתירא היה אומר: אין דברי תורה מקבלין טומאה. מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מרבי יהודה בן בתירא, אמר ליה: בְּנִי, פָּתַח פִּיךָ וּיֵאִירוּ דְּבָרֶיךָ, שֶׁאֵין דְּבָרֵי תוֹרָה מְקַבְּלִין טוּמְאָה, שְׁנֵאמַר "הֲלוֹא כֹה דָּבָרִי כְּאֵשׁ נֶאֱמָר ה'" (ירמיהו כ"ג), מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינם מקבלין טומאה ...

It has been taught: R. Judah b. Bathyra used to say: Words of Torah are not susceptible of uncleanness. Once a certain disciple was mumbling over against R. Judah b. Bathyra. He said to him: My son, open thy mouth and let thy words be clear, for words of Torah are not susceptible to uncleanness, as it says, "Is not My word like as fire" (Yirmiyahu 23), Just as fire is not susceptible of uncleanness, so words of Torah are not susceptible of uncleanness.

2. א- רמב"ם, משנה תורה, הלכות קריאת שמע, פרק ד, הלכה ח

כל הטמאין חייבין בקריאת שמע, ומברכין לפניו ולאחריה והן בטומאתן ... ועזרא ובית דינו תיקנו שלא יקרא בעל קרי לבדו משאר הטמאין, עד שיטבול; ולא פשטה תקנה זו בכל ישראל, ולא היה כוח ברוב הציבור לעמוד בה, לפיכך בטלה. וכבר נהגו כל ישראל לקרות בתורה ולקרות קריאת שמע, והן בעלי קריין, לפי שאין דברי תורה מקבלין טומאה ...

All those ritually impure are obligated to read the *Shema* and recite the blessings before and after it in their impure state ... Ezra and his colleagues decreed that a man who had a seminal emission was forbidden to read the words of the Torah ... until he immersed himself in a *mikveh*. This ordinance was not universally accepted among the Jewish people. Most were unable to observe it and it was therefore negated. The Jewish people accepted the custom of reading the Torah and reciting the *Shema* even after a seminal emission, because the words of Torah cannot contract ritual impurity ...

ב- רמב"ם, משנה תורה, הלכות תפילה, פרק ד, הלכה ד-ה

כל הטמאין רוחצין ידיהן בלבד כטהורין, ומתפללין, אף על פי שאפשר להן לטבול ולעלות מטומאתן, אין הטבילה מעכבת. וכבר ביארנו שעזרא תיקן שלא יקרא בעל קרי בלבד דברי תורה, עד שיטבול. ובית דין שעמדו אחרי כן, התקינו אף לתפילה, שלא יתפלל בעל קרי בלבד, עד שיטבול ... וכבר בטלה תקנה זו ... לפי שלא פשטה בכל ישראל, ולא היה כוח בציבור לעמוד בה.

All the ritually impure need only wash their hands in order to pray,

just like those not in such a state. Even if they are able to immerse themselves [in a *mikveh*] and ascend from their impure state, this immersion is not required [for prayer]. We have already explained that Ezra decreed that only one who has had a seminal emission is prohibited from Torah study until he has immersed himself. The Rabbinical Court [that existed afterwards] decreed that [this applies] even to prayer, i.e., such a person alone should not pray until he immerses himself ... This decree regarding prayer was also abolished, since it was not universally accepted by the Jewish people, and the community at large was unable to observe it.

ג- רמב"ם, משנה תורה, הלכות ברכות, פרק א, הלכה ט
כל הברכות כולן מותר לטמא לברך אותן ...

A person who is ritually impure is permitted to recite all the blessings ...

ד- רמב"ם, משנה תורה, הלכות ספר תורה, פרק י, הלכה ח
כל הטמאין, ואפילו נידות, ואפילו גויים, מותרין לאחוז ספר תורה, ולקרות בו, שאין דברי תורה מקבלין טומאה.

Any impure person, even [a woman in] a *niddah* state or a gentile, may hold a Torah scroll and read it. The words of Torah do not contract ritual impurity ...

3. שולחן ערוך, אורח חיים, סימן פ"ח

כל הטמאים קורין בתורה וקורין קריאת שמע ומתפללין חוץ מבעל קרי שהוציאו עזרא מכל הטמאים ואסרו בין בדברי תורה בין בקריאת שמע ותפילה עד שיטבול ... ואחר כך ביטלו אותה תקנה והעמידו הדבר על הדין שאף בעל קרי מותר בדברי תורה ובקריאת שמע ובתפילה בלא טבילה ... וכן פשט המנהג.

הגה: יש שכתבו שאין לאשה נידה בימי ראייתה ליכנס לבית הכנסת או להתפלל או להזכיר השם או ליגע בספר (הגהות מיימוני פרק ד'). ויש אומרים שמותרת בכל וכן עיקר (רש"י הלכות נדה). (ז) אבל המנהג במדינות אלו כסברא ראשונה. ובימי ליבון [= שבעה נקיים] נהגו היתר. ואפילו במקום שנהגו להחמיר בימים נוראים וכהאי גוונא [= ובמצבים דומים], שרבים מתאספים לילך לבית הכנסת, מותרין לילך לבית הכנסת כשאר נשים כי הוא להן עיצבון גדול שהכל מתאספים והן יעמדו חוץ (פסקי מהרא"י סימן קל"ב).

All those who are impure read from the Torah, and read the Shema, and pray - except for the Baal Keri [he who has an emission] who was removed by Ezra from the rest of the impure people, and he [Ezra] prohibited him [the Baal Keri] from reading the Torah, reading the Shema, and from prayer until they immersed ... and afterwards they cancelled this enactment, and returned it to the original law, that even the Baal Keri is permitted in Torah, reading the Shema, and prayer without immersion ... and such is the custom.

Rem"a: There are those who wrote that a niddah in the days when she sees [blood] may not enter the Synagogue, or pray, or mention the Name, or touch the [Torah] scroll (Maimuniyotch. 4); and there are those who say that she is permitted to do all of those, and that is the correct opinion (Rashi laws of Niddah). But the custom in these lands is according to the first claim. And in the days after menstruation [but before immersion] the custom was to permit. Even in the places where they were stringent, in the High Holidays and similar occasions when many assemble to go the Synagogue, they are permitted to go to the Synagogue like all other women, for it causes them great sadness, that all are assembled and they stand outside (Terumat HaDeshen, Part II 132).

משנה ברורה שם, סעיף קטן (ז)

ובמדינותינו נוהגין היתר לעולם, ומברכות ומתפללות, ומכל מקום לא יסתכלו בספר תורה בשעה שמגביהים אותה להראות לעם [חיי אדם – הרב אברהם דנציג (גדנסק), נפטר 1820].

In our countries the custom is that women at all times recite berachot and pray, but they do not gaze at the sefer torah when it is lifted to be shown to the people.

ובימינו

המנהג אצלנו הוא שאין כל מגבלה בזה, כמו שכתב הרמ"א בעניין ימים נוראים, אצלנו הוא עיצבון גדול להגביל את הנשים בזה כל ימות השנה.

The minhag in this day is that there is no limit, because as the Rama says regarding the High Holy days, nowadays it would bring sadness to women all year round.

4. שולחן ערוך, יורה דעה, סימן רפ"ב

א. חייב אדם לנהוג כבוד גדול בספר תורה ... ישב לפניו בכובד ראש וביראה ופחד, שהוא העד הנאמן על כל באי עולם שנאמר "וְהָיָה שֵׁם בְּךָ לְעֵד" (דברים ל"א). ויכבדנו כפי כוחו.

ב. הרואה ספר תורה שהוא מהלך חייב לעמוד לפניו ויהיו הכל עומדים עד שיעמוד זה שמוליכו ויגיעו למקומו או עד שיתכסה מעיניהם ...

ז. אסור לישב על המטה שספר תורה עליה. הגה: וכל שכן שאסור להניחה על גבי קרקע .

ט. כל הטמאים אפילו נידות מותרים לאחוז בספר תורה ולקרות בו ...

1. A person is obligated to act with great reverence for a Sefer Torah ... he should sit in front of it with seriousness and awe and fear, for it is the trustworthy witness to all creations, as it says "And it will be there as a witness against you". And he should honor it to the best of his ability.

2. One who sees a Sefer Torah as it is passing is required to stand in its presence, and everyone should stand until the person who is carrying it will stop and arrive in his place, or until it is hidden from their eyes.

7. It is forbidden to sit on a bed upon which a Sefer Torah lies. Rem"a: And ever-the-more-so it is forbidden to place it on the ground.

9. All of those who are ritually impure (temeim), even nidot, are permitted to hold a Sefer Torah and to read from it.

5. שולחן ערוך, אורח חיים, סימן קמ"ט

ואם מצניעים הספר תורה בבית אחר ... צריכין להתעכב עד שיצא הספר תורה וילכו אחריו למקום שמצניעים אותו שם ...

הגה: ובמקומות שמצניעין אותו בהיכל שהוא הארון בבית הכנסת מצוה לכל מי שעוברת לפניו (ז) ללוותה עד לפני הארון שמכניסין אותה שם (דברי עצמו ומהרי"ל). וכן הגולל ילך אחר הספר תורה עד לפני הארון, ועומד שם עד שיחזירו הספר תורה למקומה (הגהות מיימוני), וכן נוהגין במגביה הספר תורה כי הוא עיקר הגולל, וכמו שנתבאר. ויש שכתבו שמביאים התינוקות לנשק התורה כדי לחנכם ולזרזם במצוות. וכן נוהגין (אור זרוע).

If the Sefer Torah is put into storage elsewhere ... the people must remain until the Sefer Torah is removed and the people should follow the Sefer Torah to the place where it is stored.

Rem"a: If the Torah is stored in the aron kodesh in the Beit HaKnesset there is a mitzvah for the people that the Torah passes before them to accompany it to the aron. Similarly, the golel must accompany the Torah to the aron and stand there until the Torah is returned to its place. This is also the custom for the one who lifts the Torah [hagbaha] since he is the primary golel as was explained. There are those who write that children should be brought to kiss the Torah to teach them and train them to perform mitzvot and this is our custom.

משנה ברורה שם, סעיף קטן (ז)

וכן כשמוציאין מהיכל, מצוה לכל מי שעוברת לפניו ללוותה עד הבימה.

Also when it is removed from the heichal [the aron], it is a mitzvah to accompany it to the bima.

6. הרב עובדיה יוסף, ילקוט יוסף, הלכות קריאת התורה

נכון שכל אחד מהקהל יגש אל הספר תורה כדי לנשקו בידיו או בפיו. אין זה מן הראוי שמוליך הספר תורה ישיט את הספר תורה לכל אחד ואחד כדי שינשקו, שזה גנאי לספר תורה ... כי איך ימלא ליבו של בשר ודם שלא להטריח את עצמו לילך לספר תורה לנשקו, כי אם שהספר תורה ילך אליו? אלא בעת הליכתו לתיבה, יגשו מהקהל וינשקו את הספר תורה. ומותר להקיף את אולם בית הכנסת, כדי לעבור דרך ארוכה יותר אל התיבה. [אור זרוע, רמ"א].

גם הגדולים צריכים לנשק את הספר תורה [כף החיים]. יש מהקהל שמלווים את הספר תורה [בדרכו אל הבימה ובהחזרתו לארון], ויש שאינם מלווים. אי אפשר שכל הקהל ילווה הספר עד לבימה [או עד לארון] ולכן לא כולם נהגו בזה.

It is correct that everyone in the audience should come to the Sefer Torah to kiss it with their hands or mouth.

It is not appropriate for the person carrying the Torah to hand the Torah over to each and every one of them so that they will kiss it, which is a denigration of the Torah ... For how will the heart of flesh and blood fill not to bother himself to go to the Torah scroll to kiss it, but rather have the Sefer Torah come to him?

Rather when it is taken to the bima, they should approach and kiss the Torah.

And it is permitted to circle the synagogue hall in order to travel a longer way to the ark. [Or zaruah; Rama]

Also the grown-ups should kiss the Torah [Kaf Hachaim].

There are those who accompany the Torah scroll [on the way to the bima and on the return to the ark], and some do not accompany. It is impossible for the entire audience to accompany the Torah to the bima [or to the aron], and therefore not everyone acts such.

7. מסכת חגיגה דף ט"ז עמוד ב'

תניא: "דבר אל בני ישראל [ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה'] ... וסמך ידו על ראש העולה" (ויקרא א'), בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: בנות ישראל סומכות רשות. אמר רבי יוסי: סח לי אבא אלעזר: פעם אחת היה לנו עגל של זבחי שלמים, והבאנוהו לעזרת נשים, וסמכו עליו נשים. לא מפני שסמיכה בנשים - אלא כדי לעשות נחת רוח לנשים.

"Speak unto the sons of Israel and say to them when anyone of you brings an offering unto the L-RD ... And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering ... (Vayikra A), The sons of Israel lay on the hands but the daughters of Israel do not lay on the hands. R. Jose and R. Simeon say: The daughters of Israel lay on the hands optionally. R. Jose said: Abba Eleazar told me: Once we had a calf which was a peace-sacrifice, and we brought it to the Women's Court, and women laid the hands on it – not that the laying on of the hands has to be done by women, but in order to gratify the women.

רבי יצחק (תוספות ר"ה לג.), רבינו תם (תוספות חגיגה טז:), רבינו אשר (ר"ה)

נשים יכולות לברך על מצות עשה שהזמן גרמא, אף על פי שהן פטורות, ואין כאן משום ברכה לבטלה [והם משווים לגמרא בעניין נחת רוח לנשים].

Women can say the blessing on time bound mitzvot, even though they are exempt, and it is not a bracha le'vatala (an unnecessary bracha) [and they compare this to the g'mara regarding gratifying women].

הגר"א, אורח חיים סימן פח [על מקור 3 למעלה]

במקור 3 למעלה למדנו: בימים נוראים וכהאי גוונא [= ובמצבים דומים], שרבים מתאספים לילך לבית הכנסת, מותר לנשים [גם כשהן נידות] לילך לבית הכנסת כשאר נשים כי הוא להן עיצבון גדול שהכל מתאספים והן יעמדו חוץ.

מסביר הגר"א:

כמו שנאמר במסכת חגיגה – כדי לעשות נחת רוח לנשים כו', ואף על גב דקרוב לעבודה בקדשים, כל שכן כאן.

In source 3 above we learned: On the High Holidays and similar occasions when many assemble to go to the Synagogue, women [including nidot] are permitted to go to the Synagogue like all other women, for it causes them great sadness that all are assembled and they stand outside

The Gr"a explains:

As it is stated in Masechet Hagiga – in order to gratify the women, etc., even though it was close to the avodah in the beitmikdash, all the more so here.

8. שו"ת "שרידי אש" ח"ב סי' לט (1884-1966 הרב יחיאל ויינברג) – בעניין חגיגת בת מצוה
ושורת ההיגיון הישר וחובת העיקרון הפדגוגי מחייב כמעט, לחוג גם לבת את הגעתה לחיוב המצות, והפליה זו שעושים בין הבנים והבנות בנוגע לחגיגת הבגרות פוגעת קשה ברגש האנושי של הבת הבוגרת, אשר בשטחים אחרים כבר זכתה בזכיון האמנציפציה, כביכול.

And straight logic and the obligation of the pedagogical principle obliges almost, to celebrate also for a girl reaching the obligation of mitzvot as well, and this discrimination between the boys and girls regarding the celebration of adulthood severely hurts the feelings of the mature girl, who in other territories has already won the privilege of emancipation.

9. עוד ישראל יוסף בני חי, סי' לב, הרב אהרן סולובייצ'יק – בעניין אמירת קדיש על ידי אשה

ועיין בתשובת חוות יאיר, שע"י זה יתחלשו מנהגי ישראל, וכיון דאיכא פרסום יש למחות. ונראה עכשיו, שכמה אנשים ונשים מישראל לוחמים בעד שיווי הנשים לעומת האנשים ביחס עם עליות בשביל הנשים, א"כ הרבנים החרדים ימנעו אישה מלומר קדיש במקום שישנה אפשרות, שעל ידי זה תתרבה ההשפעה של הרבנים השמרנים והרפורמים, אז אסור למנוע בת מלומר קדיש.

Consider the answer in the Chavot Yair, that in this way the Jewish customs will be weakened ...

And it seems now, that some men and women are fighting for equal rights for women to receive aliyot, if the Charedi rabbis will prevent a woman from saying kaddish where it is permitted, that this will cause a rise in the influence of Conservative and Reform rabbis, so it is forbidden to prevent a daughter from saying kaddish.